

27è Premi

Protagonista Jove

Guia de lectura a càrrec de Joan Portell

Fitxa

Autor/a: Vince Vawter

Il·lustradora de la coberta: Carmen

Segovia

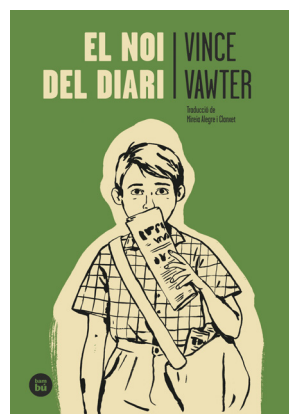
Títol original: *Paperboy*

Traductor/a: Mireia Alegre i Clanxet

Lloc d'edició: Barcelona

Editorial: Editorial Casals

ISBN: 978-84-8343-801-5

Resum

Aquest relat, de caràcter autobiogràfic, ens presenta la història d'un jove vailet de poc més de dotze anys que sembla tenir un problema de parla: és tartamut. Ell sap que és el millor llançador de pilota que s'hagi vist mai, un autèntic heroi en el seu equip de beisbol, però tot això serveix de ben poc quan ha d'obrir la boca per parlar. Aleshores les paraules se li entrebanquen a la boca fins al punt que no li permeten respirar, i es desmaia. En l'actualitat aquest impediment és fàcil de detectar i s'hi poden buscar solucions mercès a un tractament de logopèdia, però a la ciutat de Memphis (EUA) l'any 1959 no deixa de ser un estigma que dificulta molt les relacions socials del nostre jove protagonista.

Malgrat tot, però, el noi pren la responsabilitat de substituir durant el mes de juliol el seu amic Rata en la difícil tasca de repartir el diari local per les cases del barri. Tot es complica, tanmateix, amb l'aparició de l'Ara T, un drapaire engalipador, lladregot i borratxo. Aquí comença l'autèntica aventura i el camí de creixement del seu protagonista.

Autor

Vince Vawter (Memphis, EUA, 1959)

Un cop jubilat, després de quaranta anys de carrera periodística als diaris, Vawter –el seu nom complet és Vilas Vincent Vawter III–, un autor novell en el món de la literatura juvenil, s'estrena amb *El noi del diari*, una novel·la gairebé autobiogràfica on explica les seves dificultats de parla a imatge i semblança del protagonista del llibre. Com diu ell mateix al final de la novel·la, «la història d'El noi del diari és la meua història, per tant, conté més records autobiogràfics que ficció. Tot i que el protagonista de la novel·la afronta un trastorn de la parla que l'aclapara, també aprèn que a la seva vida hi ha molt més que la tartamudesa».

L'última feina que va tenir va ser com a president i editor de l'*Evansville Courier & Press* a Indiana (EUA). Viu amb la seva dona a Louisville (Tennessee), en una petita granja al peu de la gran serralada de les Great Smoky Mountains.

Alguns elements interessants de l'obra

Trencar fronteres de gènere

Moltes vegades pensem que la narrativa i la poesia són gèneres antagònics, com si fossin com l'aigua i l'oli. Però sortosament un text narrativament impecable, que flueix com l'aigua en el riu, es pot convertir en una autèntica narrativa poètica. I a la inversa també pot succeir. Tot i això, com podem trobar a la pàgina 101, la poesia es pot intercalar enmig de la narrativa per ajudar a explicar més i millor el que el protagonista d'aquesta obra, afectat de tartamudesa, no pot explicar sense entrebançar-se. És així com l'autor usa el recurs de la poesia amb dues funcions claus de l'obra: demostrar que la tartamudesa es pot alleugerir si el text és recitat per més d'una persona i, per altra banda, observar com es poden concentrar els sentiments del jove protagonista en quatre estrofes d'una gran bellesa. Pot ser interessant tenir en compte aquest recurs a fi de començar a mesclar gèneres i subgèneres literaris fent que uns es recolzin en els altres. I per recordar-ho res millor que rellegir el primer vers del poema:

Tant de bo tingués un llibre
que no tingués final.
El vaig a buscar
i torna a començar.

Analitzar els elements d'una descripció diferent

A la pàgina 117 del llibre, el protagonista ens descriu l'espai on viu l'Ara T de la manera següent: «Aquell lloc feia la mateixa olor que l'Ara T. No podia veure tot l'espai sencer però tenia la sensació que era petit i atapeït com el guarda-roba de l'escola.» Fixem-nos com, amb dues simples frases, l'autor ens descriu un espai on l'olor imperant és l'element principal de la descripció. I és que s'ha demostrat que l'olfacte, i per extensió la resta de sentits, són la corretja més eficaç per transmetre sensacions a les persones i, per extensió, als lectors. És per això que saber usar aquest element tot creant descripcions on apareguin l'olor, la llum, el tacte, la calor, el sabor, etc., podrà despertar en els lectors sensacions que per molt detallistes que siguem descrivint, per exemple, els elements que hi ha en una habitació, com l'enumeració d'una llista de la compra, no arribarem mai a aconseguir. Treballar aquesta estratègia, usar el vocabulari propi i compartir la descripció pot ser una manera diferent, innovadora i més eficaç, d'endinsar-se en un ambient determinat. I si no només val la pena provar-ho amb les olors pròpies d'una aula d'ESO.

Reconèixer l'entorn històric

A les pàgines 128 i 197 l'autor és capaç de descriure el moment històric que vivien l'any 1959 als Estats Units d'Amèrica i tota la problemàtica relacionada amb el racisme. Fixem-nos que tant en un cas com en l'altre el text no parla de forma explícita del conflicte i de la valentia d'una noia, de nom Rosa Parks (https://en.wikipedia.org/wiki/Rosa_Parks), la qual va iniciar una autèntica revolució en pro de la igualtat de les persones.

Encara que no ho sembli, massa vegades l'autor d'una novel·la amb cert rerefons històric vol demostrar que s'ha documentat, que coneix el moment històric en què passa el que relata, i per això ens inclou llargs paràgrafs que poc aporten a la trama. Per contra, com podem observar en aquest llibre, l'autor ha estat molt moderat i només usa aquest coneixement per embolcallar de certesa i veritat allò que ens explica, i, per descomptat, deixa que sigui el lector, al qual creu intel·ligent i fins i tot format, el que investigui sobre el tema.

Tenir rebost cultural de tota mena

A la pàgina 183 ens apareix un personatge mític: David. El trobem en aquestes paraules:

«-Vas llançar l'ampolla amb una força impressionant, vailet. Exactament com ho faria David.

Vaig recordar la història brodada de la Mam sobre el noi que va abatre un gegant llançant-li una pedra amb una fona.»

Tenir aquest rebost, en aquest cas de la mítica lluita entre el gegant Goliat i el petit David (<https://ca.wikipedia.org/wiki/Goliat>), de cultura general és imprescindible per entendre de bo de veres el que ha succeït en aquesta escena final del llibre. I és que no només trobem que el nostre protagonista ha vençut l'Ara T, sinó també tot allò que representa i tot allò que ha de vèncer relacionat amb les seves dificultats de parla i la timidesa cap als altres. És la fi d'una autèntica novel·la de creixement personal on aquests dos protagonistes de la Bíblia serveixen d'exemple i model per resumir tota una novel·la.

Possibles propostes per a una presentació suggerent de l'obra i la seva mediació:

ABANS

Conèixer les normes bàsiques del beisbol

— Al llarg del llibre hi ha moltes referències a l'esport del beisbol. És possible que se'n coneguin algunes normes bàsiques, ja que al nostre entorn s'ha practicat en una versió molt light coneguda popularment com pitxi, però poc té a veure amb aquest esport. És per això que pot ser interessant que l'especialista en educació física o, encara millor, algú que el practiqui faci una classe teòrica i pràctica d'aquest esport, amb tota la parafernàlia de guants, bats, pilotes i bases.

Visionar algun film on el tema principal sigui l'amor entre un adult i un adolescent

— El nostre protagonista, un noi que tot just s'endinsa a l'adolescència, descobreix en la figura de la senyora Worthingol el despertar de l'atracció física cap a una persona adulta. Aquest tema, tot i que secundari en la novel·la, apareix amb força, ja que ens presenta el món de les relacions fidels i infidels dels adults amb aquesta senyora, que és maltractada pel marit. Abans de la lectura es pot parlar de l'efecte Lolita, derivat de la novel·la de Vladimir Nabokov, publicada per primera vegada el 1955 i que suposà un autèntic escàndol. La novel·la presenta la relació d'atracció entre un adult de quaranta anys i la seva fillastra, de tot just dotze. Si es vol visionar una pel·lícula que afronti el mateix tema es pot triar *El graduat*, film dirigit per Mike Nichols i amb un paper estel·lar de Dustin Hoffman.

DURANT

— Potser molts dels lectors no identificaran el funcionament i el soroll propi de les màquines d'escriure. Pot ser interessant portar-ne una a classe i observar-ne els avantatges i les limitacions. A més, es pot complementar la sessió escoltant l'obra musical de Leroy Anderson que porta per títol La màquina d'escriure. En podeu sentir una versió a l'enllaç següent:

https://www.youtube.com/watch?v=G4nXOXrnwo&ab_channel=VocesparalaPaz

DESPRÉS

Crear un embarbussament

— Al protagonista de la novel·la li costa pronunciar alguns sons més que d'altres, molt especialment quan alguns van junts a la frase. Per sortir airós d'alguna situació utilitza diferents trucs –el de llençar el llapis enlaire ja sabem quines conseqüències pot tenir– a fi de tenir un discurs fluid i comprensible per a l'oient. Per posar en pràctica la vostra habilitat amb la parla podeu fer un concurs d'embarbussaments com els que apuntem a continuació: setze jutges d'un jutjat..., en pinxo li va dir al panxo..., tres tristos tigres..., en un plat blanc pla..., en Pere Peret pintor..., per la carretera de Sant Roc..., quin fum fa..., etc.

Possibles propostes per a una presentació suggerent de l'obra i la seva mediació:

DESPRÉS

Estirar el fil

— En la literatura universal hi ha molts títols de llibres en què l'evolució dels personatges, de creixement cap a l'edat adulta tot passant per l'adolescència, és un tema recurrent. Un dels exemples més reeixits i reconeguts és el de *L'illa del tresor*, de l'autor anglès Robert Louis Stevenson (https://ca.wikipedia.org/wiki/Robert_Louis_Stevenson). La novel·la ens explica la recerca d'un tresor per part del jove Jim Hawkins, un camí tortuós on viurà la vida adulta en tota la seva plenitud: la descoberta de l'honradesa, de la traïdoria, de la por, de la inseguretat, de la confiança..., tot amant en una història de pirates de primer ordre. Llegir aquesta novel·la pot ser una bonica història a la recerca de paral·lelismes amb *El noi del diari*.

Descobrir la tartamudesa

— «Una de les coses més dures de la vida és tenir paraules al cor i no poder pronunciar-les». Amb aquestes paraules l'autor inicia un capítol final, sota el títol «Notes de l'autor», on ens explica que el conegut com a Darth Vader de la sèrie *La guerra de les galàxies*, James Earl Jones, patia tartamudesa. Tot i això, amb esforç i constància va aconseguir controlar la parla. Conèixer què és i com es pot millorar la tartamudesa pot ser un treball de recerca la mar d'interessant. Portar algú que ens expliqui la seva experiència, conèixer la tasca dels logopedes o demanar informació a l'Associació de la Tartamudesa de Catalunya (<http://www.atcat.org/>) i saber com afrontar les nostres relacions amb gent que la pateix pot ser una interessant forma d'integració i de reconeixement.

Contactar amb l'autor

— Vince Vawter s'ha estrenat en el món de la literatura juvenil amb aquest títol d'*El noi del diari*, una història autobiogràfica que ha despertat l'interès de molts lectors arreu del món. Si entreu al seu blog (<http://www.vincevawter.com/>) podreu trobar la manera de contactar amb ell i iniciar una bonica relació. Si hem de jutjar per les fotografies i experiències que ell explica semblaria que està disposat a tot. Ho proveu?

Preguntes especials

- L'autor no ens diu el nom real del protagonista fins a la darrera pàgina del llibre. Per què creus que ho fa?
- Pots analitzar els sons que li costen més de pronunciar al protagonista? Quins són?
- Quin és l'aprenentatge que el nostre protagonista obté de la seva relació amb cada una de les cases on reparteix el diari –la casa del senyor Sprio, la casa de la senyora Worthingol, l'Ara T, la casa del nen que només mira la tele...?
- Creus que el nostre protagonista ha canviat, al llarg del mes que ha substituït el Rata en la tasca de repartir el diari? Si creus que sí, en què ha canviat?
- Coneixes altres llibres en què el protagonista en comptes de ser un superheroi és una persona susceptible de ser marginada degut a alguna discapacitat?
- Sabies que les persones que tartamudegen si s'expressen cantant deixen de tartamudejar? Busca'n informació i, fins i tot, si coneixes algú que pateix aquest trastorn de la parla pots convidar-lo a explicar la seva experiència.

